

שבת ובין יו"ט, איסורן אינו אלא משום שבות [ממכבד ואילך]. אבל בדלעיל מודו רבנן לרבי אליעזר, רש"י פסחים סה א].

רב נחמן בר גוריא איקלע לנהרדעא.

בעו מיניה: חולב — משום מאי מיחייב?

אמר להו: משום חולב!

שוב שאלו אותו: מחבין — משום מאי מיחייב?

אמר להו: משום מחבין!

שוב שאלו: מגבן — משום מאי מיחייב?

אמר להו: משום מגבן!

אמרו ליה: רבך — קטיל קני באגמא, חותך קנים באגם הוא! כלומר, אינו חכם בתורה.

אתא רב נחמן בר גוריא שאיל בי מדרשא.

אמרו ליה: חולב — חייב משום מפרק! שהוא תולדה דדש, שמפרק את התבואה מהשבליים, אף זה מפרק את החלב מהמקום שהוא מכוסה בו.⁽³⁾

מחבין — חייב משום בורר! שבורר את הפסולת מתוך האוכל.

מגבן — חייב משום בונה! שמדבק את פרודות החלב זו לזו, דומיא דמלאכת בונה שמצרף את חלקי הבית זה לזה.

שנינו בברייתא: המכבד והמרבין והרודה חלות דבש, אם שגג בשבת חייב חטאת. ואם הזיד ביו"ט לוקה ארבעים. דברי רבי אליעזר.

אמר רבי אלעזר: מאי טעמא דרבי אליעזר דמחייב על רדיית דבש?

ומשנינן: דכתיב "ויטבול אותה ביערת הדבש". וכי מה ענין יער אצל דבש?

אלא לומר לך: מה יער התולש ממנו בשבת חייב חטאת, אף חלות דבש,

הם. אלא ממכבד ואילך. תוס' הרא"ש.

והקשו תוד"ה והרודה, למה יאסר מהתורה לרדות דבש ביו"ט, הא צורך אוכל נפש הוא? ותירצו, דמיירי ברודה לצורך חול ובאופן שאי אפשר לומר "הואיל ומיקלעי אורחים", כגון שרדה סמוך לחשיכה שכבר אינו ראוי לתת לאורחים היום. ועוד תירצו, דמיירי בדבש שאינו ראוי לאכילה שהוא מקולקל או אסור בהנאה.

ויש מהראשונים הסוברים דתלישה אסורה ביו"ט מהתורה ואפילו לצורך אוכל נפש, ולכן אסורה רדייה, שהיא נמי משום תולש.

ביו"ט. ולפי"ז אם נפל ביתו ביו"ט יהא מותר מהתורה לבנותו היום, דמתוך שהותר בנין לצורך אוכל נפש הותר נמי שלא לצורך אוכל נפש, ובלבד שיהא צורך היום, אלא שאסור מדרבנן דהוי עובדא דחול.

3. רש"י. ולעיל עג ב בתוד"ה מפרק, הקשו עליו, דהא רבנן סברי דאין דישה אלא בגידולי קרקע ובהמה לא חשיב גידולי קרקע. ולכן כתבו בשם ר"ת דמפרק חייב משום ממחק, דכשחולב ממחק את הדר, ומחליקו.

ובתוס' הרא"ש כתבו בשם ריב"א דמפרק חייב משום גוזז, דכל דבר שהוא מכביד על